

Makale Geliş Tarihi / Received : 30.09.2022
Makale Kabul Tarihi / Accepted : 20.10.2022
Makale Yayın Tarihi / Publisher : 31.12.2022

Makale Türü: Derleme
Article Type: Review

Atf/Citation: Karayılan, A., & Pirtini, S. (2022). Çocukluk Döneminde Yaşanan Sosyo-Ekonomik ve Duygusal Yoksunluğun Kompulsif Satın Almaya Etkisi Üzerine Kavramsal Bir Çalışma. *Turkish Journal of Marketing Research*, 1(2), 113-128.

Çocukluk Döneminde Yaşanan Sosyo-Ekonomik ve Duygusal Yoksunluğun Kompulsif Satın Almaya Etkisi Üzerine Kavramsal Bir Çalışma*

Ayşe KARAYILAN¹ Serdar PİRTİNİ²

ÖZ

Aile içinde meydana gelen ve bireyin çocukluk döneminde maruz kaldığı olayların, bireyin sonraki yıllardaki alacağı kararlara etki ettiği bilinmektedir. Ailenin çocuğa sunması gereken sosyal, ekonomik ve duygusal desteğin hiç olmadığı ya da yetersiz olduğu durumlar, çocuğun benlik saygısına zarar vermekte ve duygu durumunda sorunlara yol açmaktadır. Bu olumsuz koşullar altında yoksunluk duygusuyla büyüyen çocuklar, hayatlarının sonraki dönemlerinde kompulsif satın alma davranışı sergilemektedirler. Bu çalışmada aile içerisinde çocuğu sosyo-ekonomik ve duygusal açıdan etkileyen sorunlu durumların neler olduğu, bu durumların çocuğun psikolojisini doğrudan ya da dolaylı olarak ne şekilde etkilediği, çocukluk döneminde maruz kalınan olayların bireyin tüketim kararlarını nasıl şekillendirdiği var olan literatür incelenerek aktarılmıştır. Literatür incelemesi sonucunda ortaya çıkan ve kompulsif satın almaya etki eden aile kaynaklı ve psikolojik sorunlar ele alınarak kavramsal bir model oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kompulsif Satın Alma, Sosyo-Ekonomik Yoksunluk, Duygusal Yoksunluk, Yaşam Seyri Teorisi, Aile Kaynaklı Sorunlar.

JEL Sınıflandırma Kodları: M31, J12, J13

A Conceptual Study on the Influence of Socio-Economic and Emotional Deprivation During Childhood on Compulsive Buying

ABSTRACT

It is a known fact that disruptive family events an individual is exposed to during his childhood affect the individual's decisions in the following years. Situations where a child has no or insufficient social, economic, and emotional support provided by his/her family, harm the child's self-esteem and cause problems in his/her emotional state. Children who grow up with a sense of deprivation under these adverse conditions exhibit compulsive buying behavior in the remaining stages of their lives. In this study, the family-related problems that affect the child socio-economically and emotionally, how these situations affect the child's psychology directly or indirectly, and how the events exposed during childhood shape the individual's consumption decisions are conveyed from the literature review of existing studies. Considering family-related and psychological problems affecting compulsive buying that emerged as a result of the literature review, a conceptual model was established.

Keywords: Compulsive Buying, Socio-Economic Deprivation, Emotional Deprivation, Life Course Theory, Family-Related Problems

JEL Classification Codes: M31, J12, J13

* Bu çalışma, "Yaşam Seyri Teorisi Açısından Aile Kaynaklı Sorunlar ve Zaman Perspektifinin Kompulsif Satın Alma ve Materyalizmle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Pazarlama Bilim Dalı, ayse.karayilan@gmail.com

² Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, serdarpirtini@marmara.edu.tr

EXTENDED SUMMARY

Purpose and Scope:

It is a known fact that the effects of problems experienced in the family during childhood continue for many years. While children may be directly involved in these problems, they are also indirectly affected in terms of witnessing and being exposed to the problems experienced by other family members, especially parents. Family-related problems experienced in childhood are important in terms of reducing the tangible and intangible family resources given to the child. These problems also affect children psychologically causing childhood traumas. In this article, a literature review about the family-related problems and disruptive family events experienced in childhood, socio-economic and emotional deprivation caused by these problems, direct or indirect psychological effects of family issues, and compulsive buying as a result of these problems are compiled.

Design/methodology/approach:

In the article, the importance of the family on the child's development was mentioned, based on the life course theory which explains how cultural, socio-economic, historical, biological, and psychological changes shape people's lives. Four literature summary tables were created using the findings of the existing studies on family-related problems, disruptive family events, and the effects of these events on the child's psychological well-being that may be damaged by insufficient family resources. Using these summary tables and classifying the information gathered by literature review, a conceptual model that explains how compulsive buying is affected by family-related problems has been created.

Findings:

As a result of the literature review, it has been revealed that factors such as being separated from the parents, immigrating from the country of residence, moving to another home, death or illness of family members, changes in the number of family members, absence of parents for long periods of time, having a parent in prison, divorce or re-marriage of parents, having to live with a step-parent, experiencing sudden, and major changes in the family's economic situation, experiencing physical abuse of family members, witnessing physical, and verbal violence within the family, being exposed to physical and psychological punishments of parents, witnessing domestic disputes, and arguments, being exposed to criticism of parents, having harsh, overprotective, inconsistent, and depressive parents, and weakening bonds within family members have negative consequences for the child. It has also been reported that these problems cause social, emotional, and economic deprivation among children by reducing family resources such as mainly money, emotional support, food, clothes, shelter, communication, time, attention, role modeling, discipline, life skills, guidance, love, and leadership. It has been founded that the sense of deprivation experienced in childhood due to family-related problems causes some psychological problems such as low self-esteem, high stress, a decline in cognitive development, social inadequacy, and a decrease in the sense of achievement. Considering the fact that family is an important factor in purchasing decisions, in order to get away from the effects of the psychological problems and insufficient family resources caused by family-related problems and disruptive family events, it has been understood that the child tends to express compulsive buying behavior in the later stages of her/his life as a coping mechanism.

Conclusion and Discussion:

Although the concept of family has appeared in various forms for thousands of years, it is an undeniable fact that the only thing that does not change when it comes to family is, its effect on our lives. Since family plays an important role in the life of the individual and affects almost every aspect of her/his life starting from birth, it is a wise approach to consider it to be a crucial factor in decision making. For better understanding, it is necessary to know the family history of the individual well, in terms of knowing the roots of her/his consumption habits. It is important to know how individuals who grew up without adequate resources in childhood exhibit consumption habits in adulthood, and how they react in order to eliminate the sense of deprivation experienced in childhood. Although the family does not directly influence compulsive buying, it does indirectly by providing inadequate or no support at all, both financially, and emotionally. Therefore, it is important to understand the impact of large and small changes in the family structure on children throughout their whole lives. Especially, when examining the consumption decisions of individuals who grow up in deprivation, faced difficult economic conditions in terms of resources in childhood, and experienced family-related trauma, it will be of great benefit to investigate the family history.

1. GİRİŞ

Bireylerin ailelerine olan bağlılık düzeyleriyle davranışları arasında ilişki olduğunu öne süren sosyal kontrol teorisinde (Hirschi, 2009), bireyin davranışlarının temel olarak gruplarla kurduğu ilişkiler sonucunda şekillendiği, bu gruplardan en önemlisi olan aileyle kurulan bağın etkilerinin, bireylerin gençlik yıllarında aileleriyle yaşamayı bıraktıkları halde devam ettiği varsayılmaktadır (Wiatrowski, 1978, s.1-3). Bu nedenledir ki, ailelerin çocuklarına sunduğu kaynaklar gençlik yıllarında elde edilen başarılarla ve duygu durumlarına etki etmektedir (Elder, 1998). Sosyal kontrol teorisinde istenmeyen davranışlar sergileyen bireylerin, toplumla arasında sağlam bağlar oluşturamadığı varsayımından yola çıkılarak, bu istenmeyen davranışların bireylerin yaşamının büyük bir kısmında devam ettiği ortaya konulmuştur (Sampson ve Laub, 1997). Ailenin yaşam seyrindeki rolünün yadsınamaz olması, bireyin yaşamının bir aşamasındaki aile yapısının, ilerideki aile yaşamının göstergesi olması gibi gerçeklerden yola çıkılarak; çocuğun sahip olduğu aile yapısının, çocuğun ileride edineceği deneyimlere etki edeceği aşikardır (Uhlenberg ve Mueller, 2003, s.123-127).

Bu makalede bir bağımlılık problemi olan kompulsif satın almanın kaynağına ilişkin ailevi ve psikolojik sorunlar üzerinde durulmuştur. Çocuğun doğduğu ve büyüdüğü evde yaşanan sorunlu ve travmaya yol açan ailevi durumların neler olduğu, bu durumların çocuğun psikolojisini ne şekilde etkilediği, ailede yaşanan sorunlu durumların ailenin çocuğa sunabildiği hangi kaynakları azalttığı literatürde halihazırda yer alan çalışmalar derlenerek aktarılmıştır. Bu çalışmalardan yola çıkılarak, literatürde yer alan ve çocuğu etkilediği düşünülen aile kaynaklı sorunlar ortak özellikleri göz önünde bulundurularak sınıflandırılmıştır. Benzer şekilde, ailede yaşanan sorunlu durumların çocuğun psikolojisine olan etkileri ve ailenin çocuğa sunabildiği kaynaklar kompulsif satın almaya ilişkin literatürde sıklıkla üzerinde durulan konu başlıklarından yola çıkılarak derlenmiştir. Derleme ve sınıflandırma aracılığıyla oluşturulan aile içi sorunlar, kaynaklar ve psikolojik sorunların kompulsif satın almayla ilişkisi kavramsal bir model oluşturularak gösterilmiştir. Oluşturulan bu kavramsal modelin ileride aile ile kompulsif satın alma ilişkisi üzerine çalışma yürütmeyi düşünen araştırmacılara yol göstererek katkı sağlaması amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Settersten Jr. (2018) ailevi ilişkilerin diğer ilişki türlerine kıyasla daha önemli olmasının nedenini, ailevi ilişkilerin kişi sayısı olarak daha kısıtlı olmasına ve daha uzun süreli olmasına, dolayısıyla da arasındaki bağın ve desteğin daha güçlü olmasına bağlamıştır. Offer ve Fischer (2018) ise bu desteğin özellikle kan bağı bulunan aile bireyleri arasında daha kalıcı olduğunu belirtmiştir.

Ebeveynlerin üstlenmesi gereken sorumlulukları çocukların maddi, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması üzerinden tanımlayan Alwin (2001), her ne kadar aile yapısı zaman içerisinde değişse de çocukların bakımında sorumluluk sahibi olan ailenin öneminin değişmediğini belirtmiştir. Hockey ve James (2003), geleneksel ailelerde aile üyelerinin birbirinden beklentilerinin aile içindeki rollerine göre oluştuğunu, Gardner (2002) ise yaşam seyrindeki rollerin ailenin içinde bulunduğu toplumsal ve kültürel ortamdan etkilendiğini belirtmiştir. Toplumsal ve ekonomik gelişmeler sonucunda aile kavramında yaşanan değişikliklerin aksine, Alwin (2001) ailenin temel fonksiyonlarının değişime uğramadığını savunmuştur. Moschis (2019) ise somut ve soyut ailevi kaynakların sayıca fazla olduğu ailelerin yaşamlarında meydana gelen değişimlere karşı daha hazırlıklı olduğu ve bu değişimlere daha kolay uyum sağladığını belirtmiştir.

Duygu ve davranışların kavranması anlamında çocuğun ilişki kurduğu ilk yapının aile olması (Pratt ve Fiese, 2004), ailenin çocuk üzerindeki etkisinin ve önemini yadsınamaz kılmaktadır. Her ne kadar ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin çocuğun ergenlik dönemine girmesinden itibaren değişebileceği bilirse de (Doty ve Mortimer, 2018), çocukluk döneminde yaşanan sıkıntıların yetişkinlikte davranışsal sorunlara yol açabilmektedir (McLeod ve Almazan, 2003). McLeod ve Almazan (2003), çocukluk ve yetişkinlik dönemleri arasındaki benzerlik ve değişikliklerin kaynağının çeşitlilik gösterebileceğini, bu değişikliklerin çevresel, kişisel, biyolojik ve psikolojik kaynaklı olabileceğini belirtmiş ve duygusal ve davranışsal gelişimde bu değişikliklerin önemli rol oynadığına değinmiştir. Moschis (2019) ise sorunlu aile geçmişinin bireyin kompulsif satın alma eğilimine doğrudan etki etmeyebileceğini, aile içi dinamiklerin değişmesi sonucu azalan soyut ailevi kaynakların bu ilişkide aracı bir rol üstlendiğini belirtmiştir.

2.1. Yaşam Seyri Teorisi

Neves ve Casimiro (2018, s. 7) bireyi yaşamı boyunca inceleyen yaşam seyri yaklaşımının temel amacını “tarihsel, sosyoekonomik, kültürel ve demografik değişimlerin bireylerin ve kuşaklar gibi grupların biyografik gidişatlarına nasıl etkilediğini ve şekillendirdiğini analiz etmek” olarak açıklamıştır. Hutchison, (2019) ise yaşam seyri yaklaşımının “biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin birbirinden bağımsız, birikimli ve etkileşimli bir şekilde, anne karnından başlayarak ölüme kadar ve kuşaklar arası insanların hayatını nasıl şekillendirdiğini” açıklamaya yaradığını belirtmiştir.

Aile bireylerinden birinin yaşadığı olayın diğer aile bireylerinin gelişimine de etki ettiği bakış açısından yola çıkılarak kavramlaştırılan yaşam seyri (Shapiro ve Cooney, 2007), ailenin içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısı ve ailenin değer ve inanç yapısı bakımından farklılıklar göstermesi nedeniyle, ailenin çocuk üzerindeki etkisini karmaşık ve hassas bir hale getirmektedir (Alwin, 2001). Ailesini seçmek bireyin kendi elinde olmadığından, ailede yaşanan olayların bireyden bağımsız olarak da yaşanabileceği gerçeğinden yola çıkılarak (Settersten Jr., 2018), ailede yaşanan değişimler çocukların yaşamlarına da etki etmekte (Alwin, 2001) ve böylelikle bireyin hayatının ilk dönemlerinde deneyimlediği olaylar ileriki yıllardaki yaşamına yön vermektedir (Alwin, Felmler, ve Kreager, 2018).

Moschis (2019), bireyin davranışlarını açıklarken geçmiş deneyimleri göz ardı etmenin davranışı tam olarak açıklamada yetersiz kalacağını, yaşam seyrine yönelik davranışların bireyin etrafında yaşadığı değişimlere uyum sağlaması sonucunda ortaya çıkabileceğini, buna rağmen geçmiş deneyimlerin davranışı açıklamada tek başına yeterli olmadığını çünkü davranışsal gelişimlerin ve değişimlerin bazı durumlarda geçmiş deneyimlerden bağımsız olabileceğini belirtmiştir. Bu açıdan bakıldığında bugünkü ve gelecekteki davranışı tahmin etmeye çalışırken bireyin geçmişte deneyimlediği olayların tek başına tüm davranışı açıklayamadığı fakat demografik, sosyal, kültürel, psikolojik ve sosyolojik başka değişkenlerle birlikte ele alındığında açıklamaya katkı sağladığı söylenebilir.

Aile içerisinde yaşanan değişimlerin etkisinin belirli bir zaman diliminde yok olmaması, aksine bireyin yaşamı boyunca etkilerini devam ettirmesi bakımından Yaşam Seyri Teorisi (Bengtson ve Allen, 1993), aile-çocuk ilişkilerinin etkilerinin çocuk üzerinde uzun yıllar boyunca kalıcı olabileceği gerçeğini göz önüne sermektedir. Aile tarafından sunulan olumlu ekonomik ve duygusal kaynakların çocukların davranışlarına pozitif yönde etki ettiği bilinmektedir (Uhlenberg ve Mueller, 2003, s.127-129). Aksine, araştırmalar ekonomik kaynaklar konusunda dezavantajlı olan çocukların ise olumsuz yönde etkilendiğini ortaya çıkarmıştır (Elder vd., 2003, s.13). Bu bağlamda incelendiğinde, sorunlu ailelerde yaşayan, ekonomik ve duygusal açıdan yeterince tatmin olamamış çocukların, gençlik ve ileriki dönemlerinde, ekonomik ve duygusal yoksunluklarını gidermek için, kompulsif davranışlar sergiledikleri gözlemlenmiştir.

2.2. Kompulsif Satın Alma

Smith ve Wedderburn (2021, s.5) kompulsif satın alma yapanları “alışveriş yapmak için yaşayan, alışveriş hayatlarının merkezine koyan... satın almaya ilişkin anksiyete ve bağımlılık problemleri yaşayan, anlık satın alma davranışı sergileyen, pahalı ve istenmeyen satın alımlar gerçekleştiren” kişiler olarak tanımlamış ve bu kişilerin alışveriş sırasında yoğun bir şekilde heyecan duygusu yaşadığı sonrasında da pişmanlık duyduklarını aktarmıştır. Kompulsif bireylerin genellikle işlerine yaramayan ya da kullanmadıkları ürünleri satın aldıkları bilgisinden yola çıkılarak (Lejoyeux ve Weinstein (2010, s.2) pişmanlık duygusunun nedenlerine ilişkin çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Yapılan çalışmalarda alışveriş sıklığı, aynı ürünün satın alınma sayısı, birikmiş borçların tutarı, alışverişte harcanan zaman ve para gibi etmenlerin satın almada aşırıya kaçmaya ilişkin çıkarımlar yapmada katkı sağlayacağını ortaya konmuş ve maddi durumu yerinde olmadığı halde satın almada aşırıya kaçanların kompulsif satın alma davranışı gösterdikleri belirtilmiştir (Müller ve Mitchell, 2011). Bu açıklamayı destekler bir şekilde O'guinn ve Faber (1989, s.147) da kompulsif satın alma eğilimi gösteren tüketicilerin aşırı ve ritüelistik davranışlar sergilediğini aktarmıştır. Buna ek olarak bu tür tüketicilerin karşı konulamaz bir dürtüyle satın alma davranışında buldukları da belirtilmiştir (Lejoyeux ve Weinstein (2010, s.2).

2.3. Sosyo-Ekonomik Yoksunluk

Gerek beslenme gerekse de tıbbi olanaklardan yeterince faydalanamadıkları için yoksulluğa maruz kalan çocukların bilişsel ve gelişimsel açıdan geri kaldığı ve bu durumun da davranışsal ve duygusal açıdan olumsuz sonuçlar doğurabileceği; çocukların yoksulluktan hem doğrudan hem de aile içi sorunlara yol açması bakımından stresli bir ortamda büyümeleri nedeniyle dolaylı olarak etkilendiğini bilinmektedir (Woody ve Hutchison, 2019). Sanayileşme öncesi çocukların iş gücüne katılarak aile ekonomisine katkı sağladığı dönemlerden sonra, zorunlu eğitimin de yaygınlaşmasıyla çocukların iş gücüne katılımının önüne geçilmiştir (Lopata ve Levy, 2003). Haliyle de günümüzde çocuğa yeterli düzeyde ekonomik olanak sunmak ebeveynlerin sorumluluğu haline gelmiştir.

Özellikle erken yaştaki çocuklarda gelişimsel açıdan beslenmenin önemine vurgu yapan Woody ve Hutchison (2019) yetersiz beslenmenin çocukların fiziksel gelişimine olumsuz etki ettiğine değinmiştir. Ayrıca duygusal, fiziksel ve bilişsel gelişimin sağlıklı şekilde ilerleyebilmesi için erken çocukluk döneminde yeterli beslenmenin büyük önem taşıdığı da bilinmektedir (Leavitt, Tonniges, ve Rogers, 2008).

2.4. Duygusal Yoksunluk

Çocuğun ihtiyaç duyduğu her an ailesinden duygusal destek ve sevgi görebilmesinin, onlarla bağ kurabilmesinin duygusal gelişim açısından önemine değinen Gillies ve arkadaşları (2003) ile Woody ve Hutchison (2019) gibi, Offer ve Fischer (2018) de çocuğun ilerleyen yaşlarda bile ebeveynlerinden duygusal destek beklediğini belirtmiştir. Ayrıca duygusal sorunları birlikte ve açıkça konuşabilen ailelerde yetişen çocukların olumsuzluklarla başa çıkabilme ihtimallerinin arttığı bilinmekte olup (Fivush vd., 2004) duygusal açıdan destek gören bireylerin sosyal yeterlilik ve uyum bağlamında önemli kazanımları olmaktadır (Eisenberg vd., 2002). Ters durumda duygusal destekten mahrum kalan çocukların ileriki yaşlarda sosyal ilişkilerinde sorun yaşayabileceği, bilişsel ve sosyal beceri açısından yetersiz kalabileceği ve dürtülerini kontrol etmede sorunlarla karşılaşabileceği bilinmektedir (Woody ve Hutchison, 2019). Duygusal şiddetin bireyde değersizlik hissi yarattığı (Kumagai, 2016) aşikar olduğundan, tam tersi durumda yani bireyin özellikle en yakınları olmak üzere çevresindeki kişilerden gördüğü duygusal desteğin bireyde oluşturduğu olumlu hisler açısından önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Çocukluktan ergenliğe ve genç yetişkinliğe uzanan dönemde anneyle kurulan bağ kadar babayla kurulan bağ da çok önemlidir (Woody ve Hutchison, 2019). “İlgi gösterme ve rehberlik etme sorumluluğunun olup da bu sorumluluğun yerine getirilmemesi” durumunda oluşan ihmal (Kumagai, 2016, s. 4), ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin çocukla ilgili görev ve yükümlülüklerini yerine getirmemesi durumunda oluşmakta ve bu durum çocuğun psikolojisini olumsuz yönde etkilemektedir. Araştırmalar ayrıca çocukların babalarına kıyasla annelerinden daha fazla duygusal destek gördüklerini ortaya çıkarmış (Offer ve Fischer, 2018) ve annelerle kurulan ilişkinin yakınlık düzeninin artmasıyla, çocukların psikolojik durumlarının daha iyiye gittiği, depresyon eğilimlerinin daha düşük olduğu, hayatta karşılarına çıkabilecek olumsuzluklara karşı daha dirençli oldukları ve benlik saygıları daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Doty ve Mortimer, 2018). Benzer şekilde Woody ve Hutchison (2019) da ebeveynlerinden duygusal destek gören çocukların özgüveninin daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Tablo 1: Ailenin Çocuğa Sunabildiği Kaynaklar

Para harcama, beslenme, giyim, zaman ve ilgi, disiplin, yaşam becerileri ve (Rindfleisch vd.,
yönlendirmeler, duygusal destek ve sevgi, rol modellik ve önderlik etme. 1997)

-Somut Kaynaklar (para harcama, beslenme, giyim),

-Soyut Kaynaklar (zaman ve ilgi, yaşam becerileri ve yönlendirmeler, duygusal destek (Baker vd., 2013)
ve sevgi, rol modellik ve önderlik etme)

- Çocuğun Kontrolü Dışında Olan Yapısal Kaynaklar (ailenin geliri, ebeveynlerin mesleği, ebeveynlerin eğitimi, hanede yaşayan kişi sayısı, yaşanan evin ve muhitin kalitesi, annenin istihdam durumu, ebeveynlerin sayısı, ebeveynlerin sağlık durumu),
-Çocuğun Etki Edebildiği, Dinamik, Soyut, Sürece İlişkin Kaynaklar (ailenin çocuğun eğitiminden umdukları ve beklentileri, ebeveynlerin çocuğa sağladığı yardım, ebeveynlerin çocukla konuşarak ilgi ve alaka göstermesi, hanedeki bağrışmalar neticesinde ortaya çıkan gerginlik ve hanede yapılan aktiviteler sonucunda oluşan bağlılık) (Amato & Ochiltree, 1986)
- Gıda ve Barınma, Finansal Kaynaklar, Aile ile Geçirilen Zaman, Aile Dışı Kaynaklar, Çocuk Bakımı, Çocuk İçin Gerekli Özel Kaynaklar, Lüks Kaynaklar
(günlük iki öğün yemek, ev ya da apartman dairesi, ihtiyaçları satın almak için para, aile için yeterli kıyafet, evin ya da apartman dairesinin ısıtılması, ev içinde suyun olması, aylık faturaları ödemek için para, ebeveynlerin iyi bir işte çalışması, aile için tıbbi destek, kamusal yardım, ulaşım desteği, uyuyabilecek/dinlenebilecek yeterli zaman, ev ya da apartman dairesi için mobilya, kendine ayıracak vakit, ailenin birlikte geçirebileceği zaman, çocuklarla geçirilebilecek zaman, ebeveynlerin birbirleriyle ya da yakın arkadaşlarıyla geçirebileceği zaman, telefon ya da telefona erişim, çocukların bakımını üstlenme, çocuklar için bakıcı sağlama, çocuklara özel gereçler almak için para, aile için dış bakımı, konuşabilecek birinin varlığı, sosyalleşebilmek için zaman, fiziksel bakımını yerine getirmek için zaman, çocuklar için oyuncaklar, ebeveynlerin kendilerine bir şeyler alabilmeleri için para, ailenin eğlenmesi için para, birikim yapmak için para, seyahat etmek ve tatile çıkmak için zaman ve para). (Dunst & Leet, 1987)
- Esneklik (aile içi roller, kurallar ve etkileşim), bağlılık (aile içi duygusal bağlar), hanehalkının gündelik işleyişe ilişkin zaman ve rutinler konusundaki ısrarı, özel günlere ilişkin aile içi kutlamaların yerine getirilmesi, ebeveyn-çocuk iletişimi, üvey ebeveyn ve çocuk arasındaki iletişim (Henry & Lovelace, 1995)
- Sosyal destek (arkadaş, akraba ve toplum tarafından sağlanan), içsel sistem kaynakları (aile üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak güçlü yanlar ve varlıklar) (Fink, 1995)
- Bağlılık (aile içi yardımlaşma ve destek), Dışavurumculuk (aile üyelerinin hislerini açıkça ifade edebilmeleri), Çekişme (aile içi öfke ve kızgınlık ve çekişmelerin aileyi ne derece yansıttığı) (Holahan & Moos, 1983) *Aktaran
- Annenin kitap okuma sıklığı ve eğitim seviyesi (annenin çocuğa öğretme kabiliyeti), ebeveynlerin çocukla aynı evde yaşayıp yaşamadığı (babanın çocukla aynı evde yaşamasının getirdiği finansal ve kaynak avantajı), toplam hanehalkı geliri (refah düzeyi ve çocuğun harcamalarına ayrılan kaynaklar) (Lugo-Gil & Tamis-LeMonda, 2008)
- Ailenin çocuğa zaman ayırması (Kalil, 2013)
- Ebeveynlerin çocuğa duygusal açıdan destek olması (McLoyd, 1998)

2.4.1. Sosyo-Ekonomik ve Duygusal Yoksunlukta Ailenin Rolü

Çocukların büyüdüğü evden taşınması ve yetiştikleri ülkeden göç etmesi gibi durumların da psikolojik anlamda sorunlara yol açtığı bilinmektedir (Pumariaga vd., 2005). Çocukluk döneminde her iki biyolojik ebeveynin de çocuğun hayatında yer almasının, ebeveynler tarafından sağlanan maddi kaynaklar anlamında olumlu sonuçlar doğurduğu (Rydell, 2010), üvey anne-babayla yaşamanın ise sosyal yeterlilik açısından çocuğu olumsuz yönde etkilediği, çocuğun stres seviyesini arttırdığı ve duygusal açıdan sorunlara yol açabileceği (Bray, 2009) aile içindeki karmaşık durumlar ve finansal sorunların ise çocukları olumsuz yönde etkilediği (Berdin vd., 1990) yönündeki araştırmalardan yola çıkılarak; aile içerisinde yaşanan ebeveyn yoksunluğu, taşınma, aile yapısındaki değişiklikler gibi durumların bireyin tüketim kararlarına etki ettiği saptanmıştır (Baker vd., 2013).

Aile içinde yaşanan sorunlar ve değişiklikler neticesinde bireyde olumsuz hisler oluşabilmektedir. Olumsuz hisler barındıran bireylerin, benzer sorunlu deneyimlere daha uzun süre maruz kaldıkları için özellikle de gençlerin, kompulsif satın almaya daha yatkın oldukları (Miltenberger vd., 2003; Moschis, 2019); bu rahatsız edici hislerden geçici bir süreliğine de olsa uzaklaşma veya değişiklikler konusunda sosyal kabul görme gibi nedenlerle bireylerin kompulsif davranışlar sergilediği ortaya çıkmıştır (Jacobs,

1986). O'Guinn ve Faber, (1989, s. 148) tarafından “Sahip olma, kullanma ya da bir duyguyu, maddeyi veya aktiviteyi deneyimlemeye yönelik; bireye ve/ya başkalarına en nihayetinde zarar verecek, tekrarlanan bir şekilde davranışa yönlendiren, kontrol edilemeyen bir dürtü ya da haz” olarak tanımlanan kompulsif satın almanın nedenlerinden birini, özellikle sorunlu ailelerde yaşanan durumlar oluşturmaktadır.

Ayrıca araştırmalar sorunlu ailelerde yaşayanların, nispeten daha stabil bir hayat tarzına sahip ailelerde yetişenlere kıyasla daha çok materyalist oldukları ve kompulsif tüketime yönelimlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Rindfleisch vd., 1997). Aile yapısının kompulsif satın almaya etkisi doğrudan olabileceği gibi, taşınma, ebeveynlerin ayrılmaları ve yeni evlilikler yapmaları gibi faktörlere dayalı olarak strese ve anksiyete bozukluğuna yol açması açısından, dolaylı yönden de olabilmektedir (An vd., 1993; Valence vd., 1988).

Kültürel ve ekonomik değişimler her ne kadar yaşam seyri açısından büyük değişikliklere yol açmış ve bireyin yaşantısını tahmin edilmesi zor bir hale getirmiş olsa da (Brückner ve Mayer, 2005), tüm bu yaşanan değişimlere rağmen aile kavramı düzene ayak uydurarak toplumdaki önemini korumayı başarmıştır. Ailelerin tarih boyunca tüm kültürlerde varlık göstermesi, ailenin yarattığı etkinin bireyin günlük yaşantısının her alanında kendini göstermesi (Morgan ve Kunkel, 2007) düşüncesinden yola çıkılarak, aile üyeleri birbirine hem destek olabilmekte hem de tam tersi olarak ihmal edebilmekte, bu tür durumlar ise aile içerisinde dayanışma duygusunu geliştirebileceği gibi çelişiklere de yol açabilmektedir (Lüscher, 2005). Günümüzde aile bağlarının zayıflamasının (Lüscher, 2005) bir sonucu olarak, aile içerisinde yaşanan travmaya yol açan olaylar ve yaşam şartlarının meydana getirdiği durumlar neticesinde bireyin duygu durumunda hasarlar oluşabilmektedir (Wheaton vd., 2006).

Sorunlu evlilik stresi ve boşanma gibi durumlarda travmanın etkilerinin, bireyin daha önce deneyimlediği ve travmayla ilişkili stresli durumların varlığı nedeniyle daha büyük olabileceğini belirten Wheaton vd., (2006, s.52), “travmaların, bireyin yaşamını değiştiren olaylara kıyasla daha büyük bir tehdit oluşturduğunu, travmaların uzun süredir devam eden olayların sonucunda gerçekleşebileceği gibi önceki deneyimlerden bağımsız bir şekilde de oluşabileceğini, etkilerinin daha uzun süreli ve daha büyük olabileceğini” belirtmiştir. Kumagai, (2016), aile içi şiddetin farklı türleri olduğunu ve bireyin hayatının her aşamasında aile içi şiddete tanıklık edebileceğini belirtmiştir. Bu şiddet türleri arasında fiziksel şiddet yer alabileceği gibi, psikolojik ve ekonomik şiddet de yer alabilmektedir. Bu araştırmada fiziksel şiddete yer verilmediği için psikolojik ve ekonomik şiddete yol açan olaylar üzerinde durulacaktır.

Tablo 2: Ailede Yaşanan Sorunlu Durumlar

Çocukların savaş, işkence, terör, doğal afetler ve kıtlık gibi nedenlerle yetiştikleri ülkeden göç etmesi. Çocukların göç öncesi ve sırasında yakınlarının ölümüne tanık olması ve yakın aile üyelerinden ayrı kalması.	(Pumariega vd., 2005)
Göçmenlik durumunda aile üyelerinin tamamının bir araya gelmesinin zaman alması.	(Beiser & Edwards, 1994)
Çocukluk döneminde ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin de çocuğun hayatında yer alması, üvey ebeveynle yaşama, ebeveynlerin boşanması, yakın bir aile üyesinin ölümü, aile üyeleri arasındaki anlaşmazlıklar, aile içi finansal sorunlar.	(Rydell, 2010)
Başka bir ülkeye göç eden ailelerde yaşanan finansal sorunlar	(Vollebergh, vd. 2005)
Aileye yeni bir üyenin katılması (kardeşin doğumu), ebeveynlerden birinin hastanede yatacak kadar hasta olması, ebeveynler arası anlaşmazlıklar, anne veya babanın uzun saatler boyunca eve gelmemesi, kardeşin ölümü, ebeveynlerin ayrılması durumunda anne ya da babanın eve yeni partnerini getirmesi, ebeveynlerden birinin evi terk etmesi, ebeveynlerden birinin ölümü, Ailenin finansal durumunda yaşanan düşüş, eve başka bir yetişkinin daha yerleşmesi, ebeveynlerden birinin cezaevinde yatması, aile içi tartışmalar nedeniyle kardeşlerden birinin evi terk etmesi, kardeşlerden birinin ciddi derecede hastalanması	(Berden, vd., 1990)

- Yakın bir aile üyesinin ölümü veya ciddi şekilde hastalanması, maddi durumda yaşanan büyük değişiklik, aile üyeleri arasındaki yakınlığın derecesinin değişmesi, Aile üyelerinin sayısında artış yaşanması, yaşanan evden taşınması, ailenin yaşam koşullarında değişiklikler yaşanması (Sarason vd., 1978)
- Ebeveynlerden birinin ya da ikisinin tekrardan evlenmesi, üvey anne ya da babayla yaşama, üvey anne-baba ve çocukla aynı evde yaşamayan biyolojik ebeveyn arasındaki çekişme, üvey anne babayla çocuk arasındaki çekişme, (Bray, 2009)
- Riskten kaçınan, eleştirel düşünceye meyilli, mükemmeliyetçi, aşırı korumacı ebeveynlere sahip olmak (Frost vd., 1994)
- Aile üyelerinden birinin işsiz kalması, ebeveynlerin boşanması ve başkalarıyla evlenmeleri (Settersten Jr., 2007)
- Ailenin ekonomik durumunda yaşanan ani ve büyük değişiklikler (Bronfenbrenner, 1986; Charlesworth, 2019; Kalil, 2013; Wheaton vd., 2006; Woody & Hutchison, 2019;)
- Ebeveynlerin boşanması ve ebeveynlerden birinin ya da ikisinin birden yeniden evlenmesi durumunda çocukla olan bağ ve iletişimin zayıflaması (Doty & Mortimer, 2018; Kreyenfeld & Trappe, 2020; Mortelmans, 2020; Wertlieb, 2006; Woody & Woody, 2019)
- Ebeveynlerin boşanmasının çocuğun ekonomik koşullarına zarar vermesi (McLeod & Almazan 2003; Mortelmans, 2020; Woody & Woody, 2019)
- Aile üyelerinin ölümü (McLeod & Almazan, 2003; Settersten Jr., 2018; Umberson, 2006)
- Aile bireyleri arasındaki paylaşım ve iletişimin azalması (Alwin, 2001; Gillies vd., 2003; Henry vd., 2018; Neves & Casimiro, 2018)
- Ebeveynlerden birinin ya da ikisinin uzun süreler boyunca ve sıklıkla evde olmaması, Başka bir yere ya da eve taşınma, Ölüm dışında aile üyelerinden ya da sevilen insanlardan ayrı kalınması, ebeveynler ya da yakın aile üyeleri tarafından fiziksel istismara uğrama, Ebeveynler ve kişinin kendisi de dahil olmak üzere diğer aile üyeleri arasında yaşanan tartışmalar, Ebeveynlerin boşanması haricinde aile yapısında ve aile üyelerinde meydana gelen değişiklikler (ebeveynlerin yeniden evlenmesi, kendi çocuğunun doğumu gibi) (Baker vd., 2013)
- Kardeşin doğumu, büyük anne ya da büyük babanın ölümü, ebeveynin hastaneye kaldırılması, ebeveynlerin ayrılması ya da boşanması, ebeveynlerden birinin yeniden evlenmesi, ölüm, ayrılık ya da boşanma nedeniyle yuvanın dağılması, büyük anne ya da babanın ölümüne şahit olma, ebeveynlerden birinin diğerini öldürmeye teşebbüs etmesine tanıklık etme gibi nedenlerle yaşanan psikolojik travma, aileye yeni birinin katılması, ebeveynlerden ayrı kalma, (Cohen-Sandler vd., 1982)
- Annenin veya kardeşin hastalık nedeniyle ölmesi, kardeşin kaza geçirmesi, baba tarafından zorla aileden uzaklaştırılma (Terr, 1988)

Ebeveynin depresif olması	(Abidin vd., 1992; Harris, 1994; Pesonen vd., 2006; Radke-Yarrow vd., 1985)
Aile üyelerinin birbirlerine fiziksel ve sözel olarak saldırmaması, ebeveynlerin çocuğa şiddet uygulaması, bağırma, azarlama, hakaret etme, küçümseme, tokat atma, dövme, odaya hapsedme, evden kovma, yemekten mahrum bırakma	(Hortaçsu vd., 2003)
Çocukların rol model aldıkları ebeveynlerin işlerini kaybetmesi ya da işlerinin garanti olmaması, yaşanan evden taşınma, gelirin düzensiz olması, refah seviyesinin düşmesi, finansal yönden kötüye gitme, ebeveyn ve çocuk etkileşiminin zarar görmesi, ebeveynlerin boşanması ya da sürekli çekişme yaşayan ebeveynlerin maddi zorluklar nedeniyle boşanamayıp aynı evde yaşamak durumunda kalması	(Kalil, 2013)
Sert, baskıcı, tutarsız ve yasaklar koyan ebeveynlere sahip olmak	(McLoyd, 1998)

2.4.2. Sosyo-Ekonomik ve Duygusal Yoksunluğun Kompulsif Satın Alma İle İlişkisi

Kompulsif satın alma eğiliminde olan bireylerin hissettikleri psikolojik gerginlik ve kaygıyı azaltmak için satın alma eylemini gerçekleştirdikleri bilinmektedir (Valence vd., 1988). Kompulsif satın almaya yol açan psikolojik faktörlerin kaynağına gidildiğinde, aile ilişkilerinin kötü olmasından kaynaklı çocukluk döneminde yaşanan yoksunluğun önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Anwar vd., 2020). Bu yoksunluğun kompulsif satın almaya etkisi doğrudan olabileceği gibi (Baker vd., 2013), dolaylı da olabilmektedir (An vd., 1993; Valence vd., 1988). Örneğin, ebeveynlerin boşanmasının ailenin finansal durumuna olumsuz yönde etki ettiğinden (McLeod ve Almazan, 2003; Mortelmans, 2020; Woody ve Woody, 2019), ailenin çocuğa sunabildiği maddi kaynakları etkilemekte, dolayısıyla da kompulsif satın almaya doğrudan etki etmektedir. Ebeveynlerin boşanması aynı zamanda çocukta stres artışına neden olduğundan (Roberts, 2003), kompulsif satın almayı dolaylı yoldan etkilemektedir. Benzer bir şekilde, çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü olan ebeveynin Alwin, (2001) ölümü halinde, çocuğun psikolojik sorunlar yaşadığı (McLeod ve Almazan, 2003; Umberson, 2006), psikolojik sorunların da kompulsif satın alma eğilimini artırdığı araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur (Valence vd., 1988). Bu psikolojik sorunların kaynağında, ebeveynlerin boşanması ve ölümü gibi nedenlerle çocuğun duygusal destek ve sevgiden yoksun kalmasının rolü büyüktür (Eisenberg vd, 2002; Fivush vd., 2004; Gillies vd., 2003).

Tablo 3: Ailenin Çocuğa Sunabildiği Kaynakların Çocuğa Olan Etkileri

Benlik saygısı, gündelik yaşama ilişkin beceriler, sosyal açıdan yeterlilik	(Amato & Ochiltree, 1986)
Yaşam tatmini	(Henry & Lovelace, 1995)
Materyalizm, kompulsif satın alma	(Baker vd., 2013)
Yaşam stresi	(Holahan & Moos, 1986)
Bilişsel gelişim	Lugo-Gil & Tamis-LeMonda, 2008)
Akademik başarı ve kazanımlar, fiziksel ve mental sağlık, öğrenme ve çalışma motivasyonu, toksik stres	(Kalil, 2013)
Akademik başarı, bilişsel gelişim, fiziksel gelişim ve sağlık durumu	(McLoyd, 1998)
Benlik saygısı	(Anwar vd., 2020).

Ailenin çocuğa yeterli derecede kaynak sunamaması durumunda çocuğun benlik saygısı, sosyal yeterliliği, bilişsel gelişimi, akademik başarısı ve tatmin duygusu gibi özellikleri sekteye uğramaktadır (Amato ve Ochiltree, 1986; Anwar vd., 2020; Henry ve Lovelace, 1995; Holahan ve Moos, 1986; Kalil, 2013; Lugo-Gil ve Tamis-LeMonda, 2008; McLoyd, 1998). Sosyal, ekonomik ve duygusal açıdan

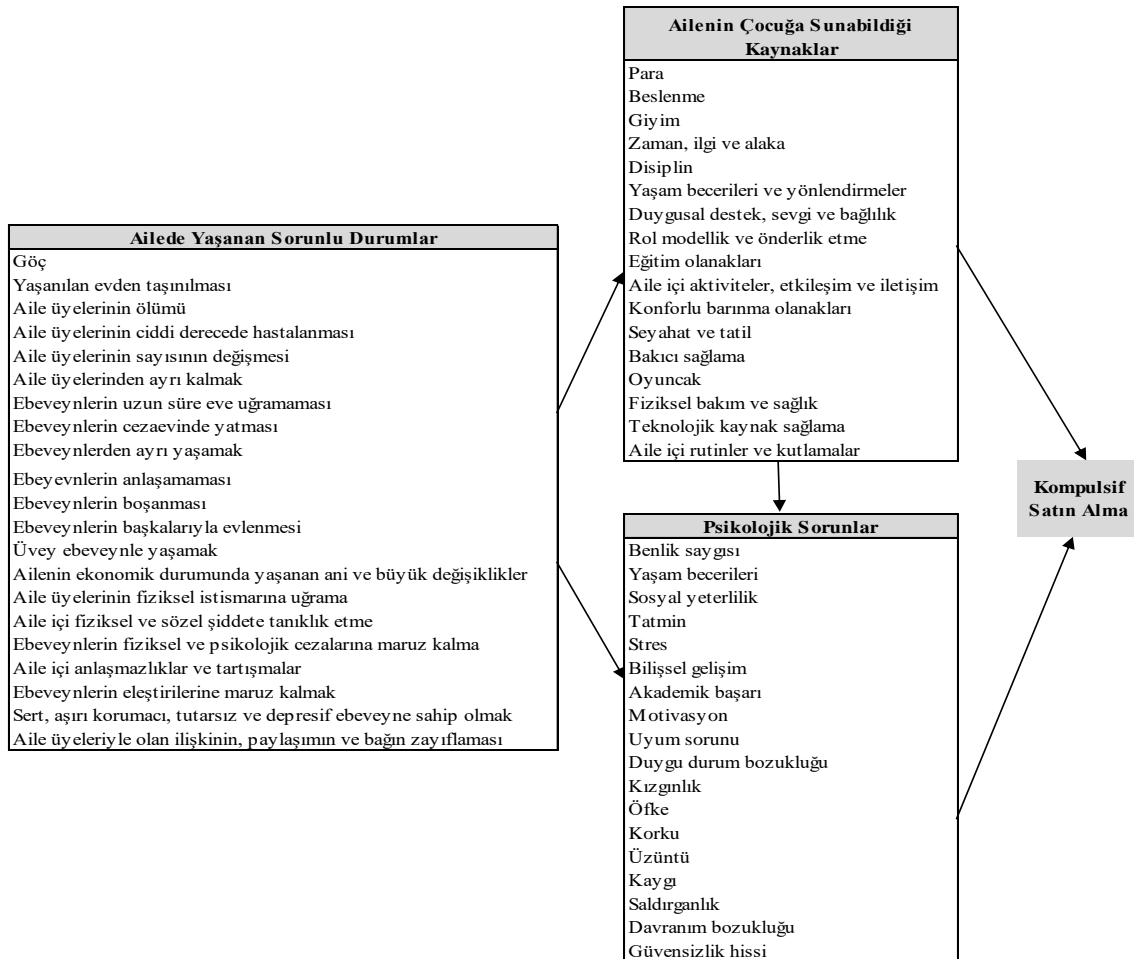
yoksunluk çeken çocukların stres, gelişimsel sorunlar, uyumsuzluk, kızgınlık, öfke, korku, davranışsal bozukluklar, saldırganlık ve güvensizlik gibi birtakım sorunlar yaşamaktadır (Abidin vd., 1992; Bray, 2009; Pesonen vd., 2006; Radke-Yarrow vd., 1985; Ramsden ve Hubbard, 2002). Kompulsif satın alma eğilimi yüksek kişiler bu psikolojik sorunların yol açtığı kötü hislerle başa çıkabilmek için tüketim davranışı sergilemektedirler (Otero-López, ve Villardefrancos, 2014).

Tablo 4: Ailede Yaşanan Sorunlu Durumların Çocukta Oluşturabileceği Psikolojik Sorunlar

Stres artışı, sosyal yeterlilikte düşüş, dışsallaştırma problemi, ergenlikteki gelişimsel sorunlarla başa çıkmada yetersizlik, psikolojik ve duygusal problemler, uyum sorunu	(Bray, 2009)
Kızgınlık, öfke, rahatsızlık, korku ve üzüntü gibi duygularda artış; sakinleşme, gülümseme, kahkaha, ilgi, engelleyici kontrol gibi duygularda azalış	(Pesonen vd., 2006)
Saldırganlık	(Ramsden & Hubbard, 2002)
Davranım bozukluğu, uyum sorunları	(Abidin vd., 1992)
Güvensiz bağlanma (anne ve çocuk arasında)	(Radke-Yarrow vd., 1985)

Literatür taraması sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak oluşturulan dört tablo kullanılarak, bulgular sınıflandırılmış ve Şekil 1'deki kavramsal model oluşturulmuştur. Bu modelde, literatürde ailede yaşanan sorunlu durumların neler olduğuyla ilgili kavramlara yer verilmiş ve bu sorunlu durumların hangi ailevi kaynakları etkilediği, çocukta ne tür psikolojik sorunlara yol açtığı ve kompulsif satın almaya doğrudan ve dolaylı olarak nasıl etki ettiği yer almıştır. İleride aile ve kompulsif satın alma ilişkisi üzerinde çalışma yapmak isteyen araştırmacıların faydalanması açısından önem arz etmektedir.

Şekil 1: Kavramsal Model

3. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çocuğun doğduğu andan itibaren kişiliğini etkileyen, büyümeye başladıkça verdiği kararlara etki eden, çocuğu gelişimsel, davranışsal, bilişsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak yönlendiren en önemli kaynaklardan biri ailedir. Ailenin çocuğa olan etkisi olumlu yönde olabileceği gibi, aile içi ilişkilerde yaşanan sorunlar nedeniyle olumsuz da olabilmektedir. Ailede yaşanan sorunlu durumların çocuğa olan etkisi farklı yaş gruplarında değişiklik gösterse de (Roberts, 2003) bir ömür boyu sürmektedir (Bengtson ve Allen, 1993; Wiatrowski, 1978). Ailede yaşanan sorunlu durumların oluşturduğu olumsuz etki, çocuğun ileride vereceği tüketime ilişkin kararlar bağlamında ele alındığında kompulsif satın alma davranışının oluşmasına yol açmaktadır.

Her ne kadar ailede yaşanan sorunlu durumlar kompulsif satın almaya doğrudan etki etmese de, bu tür sorunların çocuğun elde edeceği kaynakları sınırlandırması ve çocuğun psikolojik gelişiminde sorunlara yol açması bakımından kompulsif satın almaya dolaylı yönden etki ettiği aşikardır. Çocuğun doğumundan reşit oluncaya kadar geçen sürede, aile ilişkilerinin iyi olmaması, aile içerisinde şiddetin farklı türlerine maruz kalması, aile yapısının değişmesine yol açan durumları deneyimlemesi gibi nedenlerle, sosyal, ekonomik ve psikolojik olarak yeterli kaynaklara erişememesi, çocukta psikolojik sorunlara yol açabilmektedir. Çocuklukta yaşanan yoksunluğun ve psikolojik sorunların beraberinde getirdiği olumsuz duygularla başa çıkabilmek için, birey ileriki yaşlarda alışveriş yapmayı yaşamının vazgeçilmez bir parçası haline getirmekte, anlık gerilimini gidermek için plansız bir şekilde ve ihtiyacı olmayan ürünler satın almaktadır.

Bu makalede, kompulsif satın alma bağlamında ailenin çocuğun tüketim davranışına olan etkisi incelenmiştir. Kompulsif satın alma literatüründe yer alan, ailede yaşanan sorunlu durumlar, bu durumların etkilediği kaynaklar, sorunlu durumların ve kaynakların azalmasının yol açtığı psikolojik sorunların neler olduğu literatürde yer alan çalışmalar incelenerek aktarılmıştır. Literatürde halihazırda var olan çalışmalar incelendiğinde, kompulsif satın almaya yönelik teorik çalışmaların uygulamalı araştırmalara kıyasla literatürde daha az yer aldığı (Yıldırım ve Pirtini, 2022), ailenin kompulsif satın almaya etkisinin genellikle ya ailenin çocuğa sunabildiği kaynaklar üzerinden ya da ailede yaşanan sorunlu durumların yol açtığı psikolojik sorunlar üzerinden ayrı olarak ele alındığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda tüm bu değişkenlerin bir arada ele alınması literatüre katkı sunması anlamında önem taşımaktadır. Derleme ve sınıflandırma sonucunda oluşturulan kavramsal modelin ileride yapılacak araştırmalara katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca önceki çalışmalarda, ailede yaşanan ve çocuğu doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen sorunlu durumların genellikle belli başlı birkaç durum baz alınarak aktarıldığı anlaşılmıştır. Bu açıdan ailede yaşanan ve çocuğa etki eden sorunlu durumların oldukça fazla olduğunun anlaşılması, ileride yapılacak çalışmalarda bu durumların kapsamlı bir şekilde ele alınabilmesi açısından önem arz etmektedir.

YAZARLARIN BEYANI

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

KAYNAKÇA

- Abidin, R. R., Jenkins, C. L., & McGaughey, M. C. (1992). The Relationship of Early Family Variables to Children's Subsequent Behavioral Adjustment. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21(1), 60-69.
- Alwin, D. F. (2001). Parantel Values, Beliefs, and Behavior: A Review and Promulga for Research into the New Century. In S. L. Hofferth, ve T. J. Owens (Eds.). *Children at the Millennium: Where Have We Come from, Where Are We Going?* (6), 97-139. Elsevier Science Ltd.
- Alwin, D. F., Felmler, D. H. & Kreager, D. A. (2018). Together Through Time: Social Networks and the Life Course. In D. F. Alwin, D. H. Felmler ve D. A. Kreager (Eds.). *Social Networks and the Life Course: Integrating the Development of Human Lives and Social Relational Networks* (2), 3-26. Springer. doi:10.1007/978-3-319-71544-5.
- Amato, P. R. & Ochiltree, G. (1986). Family Resources and the Development of Child Competence. *Journal of Marriage and Family*, 48(1), 47-56.
- An, C. B., Haveman, R., & Wolfe, B. (1993). Teen Out-of-wedlock Births and Welfare Receipt: The Role of Childhood Events and Economic Circumstances. *The Review of Economics and Statistics*, 75(2), 195-208.
- Anwar, A., Anwar, M., Gul, H., & Siraj, R. (2020). Oniomania: Vulnerability Factors for Pathological Buying Behavior. *Pakistan Journal of Society, Education and Language* 6(2), 289-299.
- Baker, A. M., Moschis, G. P., Benmoyal-Bouzaglo, S., & Pizzutti dos Santos, C. (2013). How Family Resources Affect Materialism and Compulsive Buying: A Cross-country Life Course Perspective. *Cross-Cultural Research*, 47(4), 335-362. doi:10.1177/1069397112473074.
- Beiser, M., & Edwards, R. G. (1994). Mental Health of Immigrants and Refugees. *New Directions for Mental Health Services*, (61), 73-86, Jossey-Bass Publishers.
- Bengtson, V. L., & Allen, K. R. (1993). The Life Course Perspective Applied to Families Over Time. In P.G. Boss, W.J. Doherty, R LaRossa, W.R. Schumm, & S.K Steinmetz (Eds.). *Sourcebook of Family Theories and Methods: A Contextual Approach*, 469-504. New York: Plenum Press.
- Berden, G. F., Althaus, M., & Verhulst, F. C. (1990). Major Life Events and Changes in the Behavioural Functioning of Children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 31(6), 949-959.
- Bray, J. H., (2009). From Marriage to Remarriage and Beyond: Findings From the Developmental Issues in Stepfamilies Research Project. In E. R. Hetherington (Eds.). *Coping With Divorce, Single Parenting, and Remarriage: A Risk and Resiliency Perspective*. 253-271, Psychology Press.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of The Family as a Context for Human Development: Research Perspectives. *Developmental Psychology*, 22(6), 723-742.
- Brückner, H., & Mayer, K. U. (2005). De-standardization of the Life Course: What It Might Mean? And If It Means Anything, Whether It Actually Took Place? In R. Macmillan (Eds.). *Advances in Life Course Research: The Structure of the Life Course: Standardized? Individualized? Differentiated?* 27-53, Elsevier.
- Charlesworth, L. W. (2019). Middle Childhood. In E. D. Hutchison (Eds.). *Dimensions of Human Behavior: the Changing Life Course* (6), 369-370. Sage Publications, Inc.
- Cohen-Sandler, R., Berman, A. L., & King, R. A. (1982). Life Stress and Symptomatology: Determinants of Suicidal Behavior in Children. *Journal of the American Academy of Child Psychiatry*, 21(2), 178-186.
- Doty, J. L., & Mortimer, J. T. (2018). Trajectories of Mother-child Relationships Across the Life Course: Links with Adult Well-being. In D. F. Alwin, D. H. Felmler, & D. A. Kreager (Eds.). *Social Networks and the Life Course: Integrating the Development of Human Lives and Social Relational Networks* (2), 391-413, Springer, doi:10.1007/978-3-319-71544-5_18.

- Dunst, C. J., & Leet, H. E. (1987). Measuring the Adequacy of Resources in Households with Young Children. *Child: Care, Health and Development*, (13), 111-125.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Guthrie, I. K., & Reiser, M. (2002). The Role of Emotionality and Regulation in Children's Social Competence and Adjustment. In L. Pulkkinen, & A. Caspi (Eds.). *Paths to Successful Development: Personality in the Life Course*. 46-70. Cambridge University Press.
- Elder Jr., G. H., Johnson, M. K., & Crosnoe, R. (2003). The Emergence and Development of Life Course Theory. In J. T. Mortimer, & M. J. Shanahan (Eds.). *Handbook of the Life Course*. 3-19. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Elder Jr, G. H. (1998). The Life Course as Developmental Theory. *Child Development*, 69(1), 1-12.
- Fink, S. V. (1995). The Influence of Family Resources and Family Demands on the Strains and Well-being of Caregiving Families. *Nursing Research*, 44(3), 139-146.
- Fivush, R., Bohanek, J., Robertson, R., & Duke, M. (2004). Family Narratives and the Development of Children's Emotional Well-being. In M. W. Pratt, & B. H. Fiese (Eds.). *Family Stories and the Life Course: Across Time and Generations*. 55-76, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Frost, R. O., Steketee, G., Cohn, L., & Griess, K. (1994). Personality Traits in Subclinical and Non-obsessive-compulsive Volunteers and Their Parents. *Behaviour Research and Therapy*, 32(1), 47-56.
- Gardner, K. (2002). *Age, Narrative and Migration: The Life Course and Life Histories of Bengali Elders in London*. Oxford International Publishers Ltd.
- Gillies, V., Holland, J., & McCarthy, J. R. (2003). Past/Present/Future: Time and the Meaning of Change in the 'Family'. In G. Allan, G. Jones, & British Sociological Association (Eds.). *Social Relations and the Life Course*. 33-48, Palgrave Macmillan Ltd.
- Harris, P. L. (1994). The Child's Understanding of Emotion: Developmental Change and the Family Environment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 35(1), 3-28.
- Henry, C. S., Hubbard, R. L., Struckmeyer, K. M., & Spencer, T. A. (2018). Family Resilience and Caregiving. In W. A. Bailey, & A. W. Harrist (Eds.). *Emerging Issues in Family and Individual Resilience: Family Caregiving-fostering Resilience Across the Life Course*. 1-26, Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-319-64783-8_1
- Henry, C. S., & Lovelace, S. G. (1995). Family Resources and Adolescent Family Life Satisfaction in Remarried Family Households. *Journal of Family Issues*, 16(6), 765-786.
- Hirschi, T. (2009). *Causes of Delinquency*. Transaction Publishers. (9) ISBN: 978-0-7658-0900-1.
- Hockey, J., & James, A. (2003). *Social Identities Across the Life Course*. Palgrave Macmillan.
- Holahan, C. J., & Moos, R. H. (1983). The Quality of Social Support: Measures of Family and Work Relationships. *British Journal of Clinical Psychology*, 22, 157-162.
- Holahan, C. J., & Moos, R. H. (1986). Personality, Coping, and Family Resources in Stress Resistance: A Longitudinal Analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(2), 389-395.
- Hortaçsu, N., Kalaycıoğlu, S., & Rittersberger-Tılıç, H. (2003). Intrafamily Aggression in Turkey: Frequency, Instigation, and Acceptance. *The Journal of Social Psychology*, 143(2), 163-184.
- Hutchison, E. D. (2019). *Dimensions of Human Behavior: The Changing Life Course*, (6). Sage Publications, Inc.
- Jacobs, D. F. (1986). A General Theory of Addictions: A New Theoretical Model. *Journal of Gambling Behavior*, 2(1), 15-31.
- Kalil, A. (2013). Effects of the Great Recession on Child Development. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 650(1), 232-250, DOI: 10.1177/0002716213500453.

- Kreyenfeld, M., & Trappe, H. (2020). *Parental Life Courses After Separation and Divorce in Europe* (12). Springer Open. doi:10.1007/978-3-030-44575-1.
- Kumagai, F. (2016). Introduction: Toward a Better Understanding of Family Violence in Japan. In F. Kumagai, ve M. Ishii-Kuntz (Eds.). *Family Violence in Japan: A Life Course Perspective*. 1-48, Springer. doi:10.1007/978-981-10-0057-7_1.
- Leavitt, C. H., Tonniges, T. F., & Rogers, M. F. (2008). Good Nutrition: the Imperative for Positive Development. In M. H. Bornstein, L. Davidson, C. L. Keyes, K. A. Moore, & The Center for Child Well-being (Eds.). *Well-being: Positive Development Across the Life Course*. 35-49, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Lejoyeux, M., & Weinstein, A. (2010). Compulsive Buying. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), 248-253.
- Lopata, H. Z., & Levy, J. A. (2003). *Social Problems Across the Life Course*. Rowman & Littlefield Publishers Inc.
- Lugo-Gil, J., & Tamis-LeMonda, C. S. (2008). Family Resources and Parenting Quality: Links to Children's Cognitive Development Across the First 3 Years. *Child Development*, 79(4), 1065-1085.
- Lüscher, K. (2005). Looking at Ambivalences: The Contribution of a "New-old" View of Intergenerational Relations to the Study of the Life Course. In R. Levy, P. Ghisletta, J.-M. Le Goff, D. Spini, & E. Widmer (Eds.). *Towards an Interdisciplinary Perspective on the Life Course* (10), 93-128, Elsevier Ltd. doi:10.1016/S1040-2608(05)10003-3.
- McLeod, J. D., & Almazan, E. P. (2003). Connections Between Childhood and Adulthood. In J. T. Mortimer, & M. J. Shanahan (Eds.). *Handbook of the Life Course*. 391-411, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- McLoyd, V. C. (1998). Socioeconomic Disadvantage and Child Development. *American Psychologist*, 53(2), 185-204.
- Miltenberger, R. G., Redlin, J., Crosby, R., Stickney, M., Mitchell, J., Wonderlich, S., Faber, R., & Smyth, J. (2003). Direct and Retrospective Assessment of Factors Contributing to Compulsive Buying. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 34(1), 1-9. doi:10.1016/S0005-7916(03)00002-8.
- Morgan, L. A., & Kunkel, S. R. (2007). *Aging, Society, and the Life Course* (3). Springer Publishing Company, LLC.
- Mortelmans, D. (2020). Economic Consequences of Divorce: A Review. In M. Kreyenfeld , ve H. Trappe (Eds.). *Parental Life Courses After Separation and Divorce in Europe*. (12), 23-41, Springer Open. doi:10.1007/978-3-030-44575-1_2.
- Moschis, G. P. (2019). *Consumer Behavior Over the Life Course: Research Frontiers and New Directions*. Springer. doi:10.1007/978-3-030-05008-5.
- Müller, A., & Mitchell, J. E. (2011). *Compulsive Buying: Clinical Foundations and Treatment*. Routledge, Taylor and Francis Group, LLC.
- Neves, B. B., & Casimiro, C. (2018). Connecting Families? An Introduction. In B. B. Neves, & C. Casimiro (Eds.). *Connecting Families?: Information & Communication Technologies, Generations, and the Life Course*. 1-13, Policy Press. doi: 10.1332/policypress/9781447339946.003.0001
- Offer, S., & Fischer, C. S. (2018). Calling on Kin: The Place of Parents and Adult Children in Ego-centric Networks. In D. F. Alwin, D. F. Felmler, & D. A. Kreager (Eds.). *Social Networks and the Life Course: Integrating the Development of Human Lives and Social Relational Networks* (2), 117-138, Springer. doi:10.1007/978-3-319-71544-5_6.

- O'Guinn, T. C., & Faber, R. J. (1989). Compulsive Buying: A Phenomenological Exploration. *Journal of Consumer Research*, 16(2), 147-157.
- Otero-López, J. M., & Villardefrancos, E. (2014). Prevalence, Sociodemographic Factors, Psychological Distress, and Coping Strategies Related to Compulsive Buying: A Cross Sectional Study in Galicia, Spain. *BMC Psychiatry*, 14(101), 1-12, doi:10.1186/1471-244X-14-101.
- Pesonen, A. K., Räikkönen, K., Heinonen, K., Järvenpää, A. L., & Strandberg, T. E. (2006). Depressive Vulnerability in Parents and Their 5-year-old Child's Temperament: A Family System Perspective. *Journal of Family Psychology*, 20(4), 648-655, doi: 10.1037/0893-3200.20.4.648.
- Pratt, M. W., & Fiese, B. H. (2004). Families, Stories, and the Life Course: An Ecological Context. In M. W. Pratt, ve B. H. Fiese (Eds.). *Family Stories and the Life Course: Across Time and Generations*. 1-24, Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Pumariega, A. J., Rothe, E., & Pumariega, J. B. (2005). Mental Health of Immigrants and Refugees. *Community Mental Health Journal*, 41(5), 581-597. doi:10.1007/s10597-005-6363-1.
- Radke-Yarrow, M., Cummings, E. M., Kuczynski, L., & Chapman, M. (1985). Patterns of Attachment in Two- and Three-year-olds in Normal Families and Families with Parental Depression. *Child Development*, 56(4), 884-893.
- Ramsden, S. R., & Hubbard, J. A. (2002). Family Expressiveness and Parental Emotion Coaching: Their Role in Children's Emotion Regulation and Aggression. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 30(6), 657-667.
- Rindfleisch, A., Burroughs, J. E., & Denton, F. (1997). Family Structure, Materialism, and Compulsive Consumption. *Journal of Consumer Research*, 23(4), 312-325.
- Roberts, J. A., Manolis, C., & Tanner Jr., J. F. (2003). Family Structure, Materialism, and Compulsive Buying: A Reinquiry and Extension. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 31(3), 300–311, doi: 10.1177/0092070303253920.
- Rydell, A. M. (2010). Family Factors and Children's Disruptive Behaviour: An Investigation of Links Between Demographic Characteristics, Negative Life Events and Symptoms of ODD and ADHD. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 45(2), 233-244. doi:10.1007/s00127-009-0060-2.
- Sampson, R. J., & Laub, J. H. (1997). A Life-course Theory of Cumulative Disadvantage and the Stability of Delinquency. *Developmental Theories of Crime and Delinquency*, (7), 133-161.
- Sarason, I. G., Johnson, J. H., & Siegel, J. M. (1978). Assessing the Impact of Life Changes: Development of the Life Experiences Survey. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 46(5), 932-946.
- Settersten Jr., R. A. (2007). Social Relationship in the New Demographic Regime: Potentials and Risks, Reconsidered. In T. J. Owens, & J. J. Sutor (Eds.). *Interpersonal Relationship Across the Life Course*. (12), 3-28). Elsevier JAI Press.
- Settersten Jr., R. A. (2018). Nine Ways That Social Relationships Matter for the Life Course. In D. F. Alwin, D. H. Felmlee, & D. A. Kreager (Eds.). *Social Networks and the Life Course: Integrating the Development of Human Lives and Social Relational Networks* (2), 27-40. Springer. doi:10.1007/978-3-319-71544-5_2.
- Shapiro, A., & Cooney, T. M. (2007). Divorce and Intergenerational Relations Across the Life Course. In T. J. Owens, & J. J. Sutor (Eds.). *Advances in Life Course Research: Interpersonal Relationship Across the Life Course* (12), 191-219. Elsevier JAI Press.
- Smith, T. A., & Wedderburn, K. C. (2021). *Compulsive Buying: Consumer Traits, Self-regulation and Marketing Ethics*. Rowman & Littlefield, ISBN:9781793645746.

- Terr, L. (1988). What Happens to Early Memories of Trauma? A study of Twenty Children Under Age Five at the Time of Documented Traumatic Events. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 27(1), 96-104.
- Uhlenberg, P., & Mueller, M. (2003). Family Context and Individual Well-being: Patterns and Mechanisms in Life Course Perspective. In J. T. Mortimer, & M. J. Shanahan (Eds.). *Handbook of the Life Course*. 123-148, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Umberson, D. (2006). Parents, Adult Children, and Immortality. *Contexts Magazine*, 5(4), 48-53.
- Valence, G., d'Astous, A., & Fortier, L. (1988). Compulsive Buying: Concept and Measurement. *Journal of Consumer Policy*, 11(4), 419-433.
- Vollebergh, W. A., ten Have M., Dekovic, M., Oosterwegel, A., Pels, T., Veenstra, R., de Winter, A., Ormel, H., & Verhulst, F. (2005). Mental Health in Immigrant Children in the Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 40(6), 489-496. doi:10.1007/s00127-005-0906-1.
- Wertlieb, D. (2006). Children Whose Parents Divorce: Life Trajectories and Turning Points. In I. H. Gotlib, & B. Wheaton (Eds.). *Stress and Adversity over the Life Course: Trajectories and Turning Points*. 179-196, Cambridge University Press.
- Wheaton, B., Roszell, P., & Hall, K. (2006). The Impact of Twenty Childhood and Adult Traumatic Stressors on the Risk of Psychiatric Disorder. In I. H. Gotlib, & B. Wheaton (Eds.). *Stress and Adversity over the Life Course: Trajectories and Turning Points*. 50-72, Cambridge University Press.
- Wiatrowski, M. D. (1978). *Social Control theory and Delinquency*. [Doctoral dissertation, Portland State University]. <http://archives.pdx.edu/ds/psu/4409>, doi: 10.15760/etd.857.
- Woody, D. J., & Hutchison, E. D. (2019). Infancy and Toddlerhood. In E. D. Hutchison (Eds.). *Dimensions of Human Behavior: The Changing Life Course*. (6), 171-250. Sage Publications, Inc.
- Woody, D. J., & Woody, D. (2019). Early Childhood. In E. D. Hutchison (Eds.). *Dimensions of Human Behavior: The Changing Life Course*. (6), 314-315. Sage Publications, Inc.
- Yıldırım, Y. O., & Pirtini, S. (2022). Tüketici Davranışları Açısından Kompulsif Satın Alma Davranışına Yönelik Kavramsal Bir Çalışma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 407-430.